

Klachtrecht bij het Comité inzake de Rechten van het Kind

35

1. Inleiding

Op 19 december 2011 heeft de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (hierna: VN) het Derde Facultatief Protocol bij het Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind (hierna: IVRK) geadopteerd.² Dit Protocol voorziet in de mogelijkheid een klacht over schendingen van kinderrechten in te dienen bij het Comité voor de Rechten van het Kind (hierna: VN-Kinderrechtencomité); deze mogelijkheid staat open voor zowel kinderen als hun vertegenwoordiger(s) uit lidstaten die het Protocol hebben geratificeerd.

In dit artikel wordt ingegaan op de ontstaansgeschiedenis en inhoud van het Derde Protocol, alsmede op de betekenis ervan voor Nederland en andere lidstaten.

2. Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind

Het IVRK is tot op heden het meest geratificeerde mensenrechtenverdrag; de Verenigde Staten, Somalië en Zuid-Soedan zijn de enige landen die niet tot ratificatie zijn overgegaan.³ Uit hoofde van het IVRK hebben alle kinderen recht op eerbiediging en waarborging van hun rechten, zoals deze in het Verdrag zijn vervat. Ter aanvulling op het Verdrag adopteerde de Algemene Vergadering van de VN in het jaar 2000 twee Facultatieve Protocollen bij het IVRK, te weten het Facultatief Protocol inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie en het Facultatief Protocol inzake de betrokkenheid van kinderen bij gewapende conflicten.⁴

Op de voet van art. 43 IVRK is in 1991 het VN-Kinderrechtencomité ingesteld. De voornaamste taak van het Comité is het toezien van de voortgang die lidstaten boeken ten aanzien van implementatie en naleving van het Verdrag, alsmede van de Facultatieve Protocollen. Op lidstaten rust de verplichting het Comité elke vijf jaar te informeren omtrent genomen maatregelen betreffende implementatie van het Verdrag. Lidstaten dienen voorts verantwoording af te leggen over de status van naleving van kinderrechten binnen de eigen grenzen. Ten slotte dient te worden gerapporteerd over de mate waarin aanbevelingen van het Comité zijn opgevolgd.⁵ Behalve lidstaten, hebben ook NGO's toegang tot

het VN-Kinderrechtencomité; zij kunnen zich middels een zogeheten schaduwrapportage of NGO-rapportage, waarin zowel het nationaal als het internationaal jeugdbeleid onder de loep wordt genomen, richten tot het Comité.⁶

In tegenstelling tot andere mensenrechtenverdragen met een verplichte rapportage procedure, voorziet het IVRK niet in de mogelijkheid dat kinderen (of hun vertegenwoordigers) direct communiceren met het VN-Kinderrechtencomité ten aanzien van een schending van kinderrechten. Het ontbreken van een onafhankelijke communicatie- en klachtenprocedure wordt aangemerkt als een ernstige lacune in het Verdrag.⁷ Ter vergelijking; in de *African Charter on the Rights and Welfare of the Child*, de Afrikaanse evenknie van het IVRK, is het klachtrecht geïncorporeerd; elk individu en elke groep personen hebben expliciet toegang tot het *African Committee of Experts on the Rights and Welfare of the Child* (hierna: ACERWC), wanneer er sprake is van een schending van kinderrechten.⁸ Terzake van de behandeling van een klacht door het ACERWC zijn gedetailleerde richtlijnen opgesteld, aan de hand waarvan bijvoorbeeld voorlopige maatregelen ter bescherming van een kind kunnen worden genomen.⁹ In maart 2011 heeft het ACERWC zijn eerste besluit genomen naar aanleiding van een collectieve klacht van het *Institute for Human Rights and Development in Africa* en het *Open Society Initiative* namens kinderen van Nubische afkomst woonachtig in Kenia tegen de regering van dat land. De klacht betrof schendingen van het recht op geboorteregistratie, nationaliteit, onderwijs en gezondheidszorg, alsmede een schending van het verbod op discriminatie. Het ACERWC heeft klagers op alle punten in het gelijk gesteld en heeft de Keniaanse regering opgedragen maatregelen te treffen teneinde de rechten van Nubische kinderen binnen Kenia te waarborgen.¹⁰

3. Facultatief Protocol bij het IVRK inzake het klachtrecht

3.1 Ontstaansgeschiedenis

In 2006 nam een groep kinderrechtenorganisaties het initiatief voor een campagne gericht op aanvulling van het

1 Dr. mr. C. Phillips is docent recht, specialist internationale kinderrechten en rechter-plaatsvervanger te Amsterdam.

2 UN General Assembly, GA/11198, 19 december 2011.

3 www.bayefsky.com/html/crc_ratif_table.php, geraadpleegd op 03/02/2012.

4 UN General Assembly, A/RES/54/263, 25 mei 2000.

5 Art. 44 IVRK.

6 Art. 45 IVRK.

7 Zie onder meer S. Meuwese, M. Blaak & M. Kaandorp (red.), *Handboek Internationaal Jeugdrecht. Een toelichting voor rechtspraak en jeugdbeleid op het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en andere internationale regelgeving over de rechtspositie van minderjarigen*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2005, p. 19; Y. Lee, 'Celebrating important milestones for children and their rights', in: *The International Journal of Children's Rights*, Volume 18, p. 480, The Hague: Kluwer Law International 2010.

8 Art. 44 African Charter on the Rights and Welfare of the Child.

9 African Union, ACERWC/8/4, *Guidelines for the Consideration of Communications provided for in Article 44 of the African Charter on the Rights and Welfare of the Child*.

10 African Committee on the Rights and Welfare of the Child, Decision: No 002/Com/002/2009, 22 maart 2011.

IVRK met een additioneel Facultatief Protocol, inhoudende het klachtrecht bij het VN-Kinderrechtencomité. In maart 2008 verzocht deze groep de Algemene Vergadering van de VN tot oprichting van een werkgroep, met als doel het opstellen van een derde Facultatief Protocol.¹¹ Bij resolutie van de Human Rights Council werd in juni 2009 een open-ended-werkgroep (hierna: Werkgroep) in het leven geroepen.¹² De Werkgroep kwam gedurende drie dagen bijeen in december 2009 en besprak de wenselijkheid en haalbaarheid van een klachtenprocedure bij het IVRK. Hiertoe werden bijdragen van diverse kinderrechtexperts, NGO's, de voorzitter en de vicevoorzitter van het VN-Kinderrechtencomité, alsook de voorzitter van de Werkgroep bediscussieerd.¹³ Bij resolutie van 24 maart 2010, werd de Werkgroep door de Human Rights Council gemandateerd een concepttekst voor het nieuwe Protocol op te stellen als basis voor verdere besprekingen.¹⁴

Tijdens de tweede bijeenkomst van de Werkgroep in december 2010, werd dit concept ter discussie gesteld. Het nieuw aan te nemen Protocol bevatte naast een individueel tevens een collectief klachtrecht. Hiermee werd aansluiting gezocht bij andere internationale instrumenten, waaronder de *African Charter on the Rights and Welfare of the Child*, dat eveneens voorziet in een individueel en een collectief klachtrecht.¹⁵ In een gezamenlijke bijdrage van diverse NGO's is het belang van een collectief klachtrecht nog eens extra benadrukt. Niet alleen wordt hiermee de toegankelijkheid voor kinderen tot het klachtrecht vergroot (de onthulling van de identiteit van een individueel slachtoffer is bij een collectieve procedure namelijk niet vereist), ook kan de bundeling van verschillende schendingen in een gezamenlijke klacht bijdragen aan een meer efficiënte en effectieve behandeling door het VN-Kinderrechtencomité, waardoor stelselmatige schendingen van kinderrechten eerder een halt kunnen worden toegeroepen.¹⁶ Het VN-Kinderrechtencomité was eveneens de mening toegedaan dat het Protocol zowel een individueel als een collectief klachtrecht diende te bevatten en sprak hiervoor uitdrukkelijk zijn steun uit.¹⁷ Het Comité heeft zich overigens ook expliciet voorstander verklaard van het interstatelijk klachtrecht dat in het Protocol is vervat.¹⁸

Ten behoeve van de nadere besprekingen in februari 2011, werd een herziene, tweede concepttekst opgesteld. Opmerkelijk is dat ten aanzien van het collectieve klachtrecht een zogeheten *opt-in* clause was opgenomen: bij ratificatie van

het Protocol dient een lidstaat expliciet te verklaren het collectieve klachtrecht te erkennen, bij uitblijving waarvan dit recht niet van toepassing is in het desbetreffende land.¹⁹ Toekenning van deze *opt-in* status aan het collectieve klachtrecht leidde tot vele kritische kanttekeningen; voornaamste punt van kritiek was dat hierdoor het collectieve klachtrecht geen integraal deel lijkt uit te maken van het Protocol en dat lidstaten de bepaling bij ratificatie zonder enige handeling gemakkelijk buiten beschouwing kunnen laten.²⁰ Tijdens de bijeenkomst in februari 2011 was met name het collectieve klachtrecht punt van discussie. Een significant aantal lidstaten, waaronder Nederland, sprak zich openlijk uit tegen het collectieve klachtrecht, dan wel tegen een collectief klachtrecht zonder toevoeging van de *opt-in* clause, terwijl NGO's, diverse kinderrechtexperts en leden van het VN-Kinderrechtencomité zich nog altijd voorstanders betuigden van een collectief klachtrecht zonder beperkingen.²¹ Tot groot ongenoegen van met name laatstgenoemde partijen, heeft een en ander er uiteindelijk toe geleid dat het collectieve klachtrecht volledig is geschrapt; de definitieve tekst van het nieuwe Protocol behelst uitsluitend een individueel klachtrecht. Naar aanleiding daarvan zag de voorzitter van het VN-Kinderrechtencomité, Yanghee Lee, zich genoodzaakt publiekelijk haar verontschuldiging aan te bieden aan kinderen wereldwijd, daar zij de verwerping van een collectief klachtrecht niet alleen aanmerkte als een 'gemiste kans', maar ook van mening was dat hiermee onrecht werd gedaan aan de erkenning dat het kind als subject van rechten dient te worden beschouwd.²²

In juni 2011 werd het Derde Facultatief Protocol bij het IVRK aangenomen door de Human Rights Council,²³ waarna het op 19 december 2011 door de Algemene Vergadering van de VN werd geadopteerd.²⁴ Op 28 februari 2012 vond in Genève een ondertekeningsceremonie plaats bij de Human Rights Council, tijdens welke aangelegenheden 20 landen het Protocol hebben ondertekend.²⁵

3.2 Bepalingen Derde Facultatief Protocol

Het *Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on a communications procedure* behelst in totaal 24 artikelen en een preambule.

11 UN General Assembly, A/HRC/8/NGO/6, 26 mei 2008.

12 Human Rights Council, Resolution 11/1. Open-ended Working Group on an optional protocol to the Convention on the Rights of the Child to provide a communications procedure, 17 juni 2009.

13 UN General Assembly, A/HRC/13/43, 21 januari 2010.

14 UN General Assembly, A/HRC/RES/13/3, 14 april 2010.

15 UN General Assembly, A/HRC/WG.7/2/2, 1 september 2010.

16 Joint NGO Submission to the Open-ended Working Group on an Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child to provide a communications procedure, oktober 2010, p. 6, 7.

17 UN General Assembly, A/HRC/WG.7/2/3, 13 oktober 2010, p. 4.

18 UN General Assembly, A/HRC/WG.7/2/3, 13 oktober 2010, p. 5.

19 UN General Assembly, A/HRC/WG.7/2/4, 13 januari 2011, p. 4.

20 Zie onder meer P.S. Pinheiro, *Submission commenting on the revised proposal for a draft optional protocol to the CRC*, Inter-American Commission on Human Rights, 8 februari 2011; M. Langford & S. Clark, *A Complaints Procedure for the Convention on the Rights of the Child: Commentary on the second Draft*, Norwegian Centre for Human Rights (University of Oslo), 7 februari 2011; *Preliminary Joint NGO Submission to the Open-ended Working Group on an Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child to provide a communications procedure*, februari 2011.

21 UN General Assembly, A/HRC/17/36, 16 mei 2011, pp. 12, 13.

22 Complaints Mechanism: Summary of Final Draft Meeting www.crin.org/resources/infodetail.asp?id=24180, geraadpleegd op 29/01/2012.

23 UN General Assembly, A/HRC/RES/17/18, 14 juli 2011.

24 UN General Assembly, GA/11198, 19 december 2011.

25 www.childrightsnet.org/NGOGroup/childrightsissues/ComplaintsMechanism/index.asp, geraadpleegd op 29/02/2012.

De eerste vier artikelen van het Protocol zien op de volgende facetten:

- de bevoegdheid van het VN-Kinderrechtencomité: het Comité is niet bevoegd zich uit te spreken in kwesties die zich afspelen in landen die het Protocol niet hebben geratificeerd;
- de algemene principes waardoor het Comité zich zal laten leiden: het betreft ten eerste het belang van het kind en ten tweede het recht van het kind zijn/haar mening te geven in aangelegenheden die hem/haar aangaan;
- procedurele regels: ter aanvulling op het Protocol dient het Comité procedurele regels en richtlijnen terzake van de behandeling van klachten aan te nemen;
- beschermingsmaatregelen: lidstaten zijn uitdrukkelijk gehouden maatregelen te treffen ter bescherming van individuen die zich uit hoofde van het Protocol tot het Comité wenden; het Protocol bevat geen nadere invulling van deze bepaling.

Artikel 5 tot en met 12 van het Facultatief Protocol betreffen het feitelijke klachtrecht.

In artikel 5 is bepaald dat een individuele klacht tegen een lidstaat kan worden ingediend terzake van schending van een of meerdere rechten vervat in het IVRK of in een van de twee andere Facultatieve Protocollen.

Uit hoofde van artikel 6 kan het VN-Kinderrechtencomité na ontvangst van een klacht voorlopige voorzieningen treffen ter bescherming van het slachtoffer ter voorkoming van permanente schade.

Artikel 7 stelt een aantal regels ten aanzien van niet-ontvankelijkheid van een klacht. Ten eerste kan een anonieme klacht niet in behandeling worden genomen. Voorts dient een klacht schriftelijk te worden ingediend en mag deze niet leiden tot misbruik van recht. Een zaak die reeds aan het oordeel van het Comité is voorgelegd of waarover in een andere internationaalrechtelijke procedure zal worden beslist, is evenmin ontvankelijk. Daarenboven dienen alle nationale rechtsmiddelen te zijn uitgeput, tenzij nationale procedures onredelijk lang zouden duren of het onwaarschijnlijk is dat ze tot een passende oplossing leiden. Verder is een klacht niet-ontvankelijk wanneer deze overduidelijk ongegrond of onvoldoende onderbouwd is. Het Comité kan zich uitsluitend uitspreken over klachten met betrekking tot feiten die zich hebben voorgedaan ná ratificatie door de betreffende lidstaat, tenzij het feiten betreft die eerder zijn aangevangen, doch ook na ratificatie voortduerden. Ten slotte dient een klacht binnen een jaar nadat alle nationale rechtsmiddelen zijn uitgeput te zijn ontvangen door het VN-Kinderrechtencomité, tenzij de klagende partij kan aantonen dat eerdere voorlegging niet mogelijk was.

Op grond van artikel 8 legt het Comité een klacht zo spoedig mogelijk voor aan de betreffende lidstaat; deze dient het Comité binnen uiterlijk zes maanden van een inhoudelijke reactie te voorzien.

Artikel 9 voorziet in de mogelijkheid dat het Comité partijen faciliteert in het bereiken van een minnelijke schikking. Komt men daadwerkelijk onder leiding van het Co-

mité tot een minnelijke schikking, dan wordt daarmee de klachtprocedure beëindigd.

De klachtbehandeling door het VN-Kinderrechtencomité wordt uiteengezet in artikel 10: na ontvangst van een klacht, dient deze zo spoedig mogelijk in behandeling te worden genomen, waarbij beraadslagingen achter gesloten deuren plaatsvinden. Ingeval er sprake is van voorlopige voorzieningen als bedoeld in artikel 6 van het Protocol, is het Comité gehouden de behandeling van de klacht, waar mogelijk, te bespoedigen. Klachten terzake van schendingen van economische, sociale of culturele rechten, worden in overeenstemming met art. 4 IVRK behandeld. Hiermee wordt bedoeld dat het Comité ten aanzien van deze rechten de door de betreffende lidstaat genomen maatregelen zal beschouwen aan de hand van hetgeen redelijkerwijs verwacht mag worden gelet op de middelen die de lidstaat ter beschikking staan. Nadat het Comité de klacht heeft onderzocht, worden partijen zo spoedig mogelijk geïnformeerd over zijn bevindingen en eventuele aanbevelingen.

Na ontvangst daarvan, heeft de lidstaat in kwestie op grond van artikel 11 maximaal zes maanden gelegenheid om te reageren op de bevindingen en eventuele aanbevelingen van het Comité en te motiveren welke maatregelen genomen zijn of zullen worden. Omtrent deze maatregelen kan het Comité de lidstaat om nadere toelichting verzoeken.

Artikel 12 voorziet in de mogelijkheid voor lidstaten om een interstatelijk klachtrecht te erkennen, opdat aan het Comité schendingen van kinderrechten in een andere lidstaat die het interstatelijk klachtrecht eveneens heeft erkend, kunnen worden voorgelegd.

In artikel 13 en 14 zijn bepalingen opgenomen die van toepassing zijn als het Comité betrouwbare informatie ontvangt over ernstige of systematische schendingen van kinderrechten. In dat geval zal het Comité de lidstaat waarbinnen deze schendingen plaatsvinden verzoeken medewerking te verlenen aan het onderzoek. Naar aanleiding hiervan, kan een lid van het Comité een nader onderzoek instellen naar de situatie binnen de lidstaat en de bevindingen daarvan rapporteren aan het Comité; de concrete bevoegdheden die de onderzoeker van het Comité hiermee verkrijgt, zijn niet in het Protocol vervat en dienen nog nader gespecificeerd te worden. De bevindingen worden vervolgens aan de lidstaat voorgelegd, waarna deze het Comité binnen zes maanden van een reactie dient te voorzien. Voorts kan de lidstaat verzocht worden het Comité te informeren over voorzieningen die zijn getroffen ten aanzien van de voorgelegde schendingen. Het Comité kan uiteindelijk besluiten zijn bevindingen te rapporteren aan de Algemene Vergadering van de VN, conform art. 44 IVRK; alvorens het Comité hiertoe overgaat, dient de lidstaat nader geraadpleegd te zijn.

Ten aanzien van deze bevoegdheid van het Comité is een zogeheten *opt-out*-clausule opgenomen; lidstaten kunnen ervoor kiezen deze competentie van het Comité niet te erkennen.

Artikel 15 tot en met 24 bevatten procedurele voorzieningen met betrekking tot het Protocol zelf, waaronder regels betreffende de ratificatie en inwerkingtreding van het Protocol. Het additionele Facultatief Protocol treedt in werking drie maanden nadat het door minstens tien landen is geratificeerd.

3.3 *Betekenis Protocol*

Het is thans nog niet duidelijk wat het Protocol voor de internationale gemeenschap zal gaan betekenen. Uiteraard zal aan het minimumvereiste van tien ratificaties voldaan dienen te worden. Hoewel de eerder vermelde ondertekening van het Protocol door een twintigtal landen een eerste stap in de goede richting is, is het moeilijk te voorspellen welke termijn gemoed zal zijn met de ratificatie. Ter vergelijking: in december 2008 werd door de Algemene Vergadering van de VN een Facultatief Protocol terzake van een klachtrecht bij het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten aangenomen; tot op heden is dat Protocol nog niet in werking getreden, daar – ondanks dat 39 landen het Protocol hebben ondertekend – slechts 7 landen het hebben geratificeerd.²⁶ Overigens heeft bij de totstandkoming van dat Protocol de discussie ten aanzien van een collectief klachtrecht niet gespeeld en bevat het uitsluitend een individueel klachtrecht.²⁷

Op het moment dat ten minste tien landen het Derde Facultatief Protocol bij het IVRK hebben geratificeerd, is de betekenis ervan mede afhankelijk van de keuze die is gemaakt ten aanzien van artikel 13 en 14; wanneer een lidstaat de in deze artikelen aan het Comité toegekende bevoegdheid namelijk niet erkent, behelst het Protocol uitsluitend het individueel klachtrecht. In dat geval kan er – kort gezegd – louter geklaagd worden over schendingen van kinderrechten ten aanzien van een individueel kind. Een klacht kan door het kind zelf, maar ook door een vertegenwoordiger worden ingediend. Artikel 5 staat dus toe dat bijvoorbeeld een NGO een klacht indient ten behoeve van een of meerdere kinderen, zolang de identiteit van die kinderen in de klacht is opgenomen en er expliciete toestemming is van kinderen of hun ouders/vertegenwoordigers. Dit kan een obstakel vormen en ertoe leiden dat een klacht achterwege blijft. Heeft een lidstaat echter geen gebruikgemaakt van de *opt-out* clause van artikel 13, dan kan het Comité op de voet van dit artikel op eigen initiatief een onderzoek instellen, naar aanleiding van ontvangst van betrouwbare informatie waaruit blijkt dat er mogelijk sprake is van ernstige of systematische schendingen van kinderrechten. NGO's kunnen derhalve van deze voorziening gebruikmaken om ernstige en systematische schendingen van kinderrechten aan het Comité voor te leggen, zonder daarvoor het individueel klachtrecht aan te wenden.

Welke schendingen als zodanig zullen worden aangemerkt, zal pas duidelijk worden wanneer het Comité invulling geeft aan deze bevoegdheid.

Laatstgenoemde constatering is eveneens van toepassing op andere bepalingen in het Protocol. Een voorbeeld daarvan is een van de vereisten vevat in artikel 7, te weten dat alle nationale rechtsmiddelen dienen te zijn uitgeput, alvorens het Comité een klacht in behandeling kan nemen. Niet altijd is duidelijk of een bepaald rechtsmiddel als nationaal is te bestempelen, of dat het onder het internationale recht valt. De praktijk zal derhalve moeten uitwijzen wanneer er sprake is van een volledig doorlopen nationale rechtsgang, waarbij aansluiting dient te worden gezocht bij internationale rechtsbronnen.²⁸

Ten aanzien van het Comité kan ten slotte nog worden opgemerkt dat het lidstaten uitsluitend aanbevelingen kan doen, doch geen invloed heeft op het al dan niet opvolgen van deze aanbevelingen; dit is eveneens een punt van kritiek bij de aanbevelingen die het Comité doet naar aanleiding van de landenrapportages welke ook wel als te vrijblijvend worden aangemerkt.²⁹ De invloed van het Comité mag evenwel niet onderschat worden; het risico van negatieve publiciteit op internationaal niveau is voor menig lidstaat een drijfveer gebleken om wel degelijk gevolg te geven aan de aanbevelingen van het Comité.³⁰

4. Conclusie

Geconcludeerd kan worden dat het ontbreken van een klachtrecht als hiaat in het IVRK werd erkend, naar aanleiding waarvan een additioneel Facultatief Protocol bij het IVRK werd opgesteld. Aanvankelijk was het de bedoeling dat dit protocol zowel in een individueel als in een collectief klachtrecht zou voorzien; hierin kwam echter verandering als gevolg van ernstige kritiek door een aanzienlijk aantal landen. Het vastgestelde Protocol bevat uitsluitend het klachtrecht voor individuen.

Desalniettemin kan geconcludeerd worden dat het Derde Facultatief Protocol een belangrijk nieuw instrument biedt om schendingen van kinderrechten aan de orde te stellen; een en ander wordt ook bevestigd door de voormalige Voorzitter van het VN-Kinderrechtencomité.³¹ Wat de betekenis van het Protocol op den duur zal zijn en op welke wijze het Comité zijn rol in deze zal vervullen, zal pas dui-

26 http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtsg_no=IV-3-a&chapter=4&lang=en, geraadpleegd op 06/02/2012.

27 UN Economic and Social Council, E/CN.4/1997/105, 18 december 1996.

28 J. Crawford, *The International Law Commission's Articles on State Responsibility. Introduction, Text and Commentaries*, United Kingdom: Cambridge University Press 2002, p. 265.

29 Zie onder meer S. Meuwese, M. Blaak & M. Kaandorp (red.), *Handboek Internationaal Jeugdrecht. Een toelichting voor rechtspraak en jeugdbeleid op het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en andere internationale regelgeving over de rechtspositie van minderjarigen*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2005, p. 19; C. Phillips, *Child-headed households: a feasible way forward, or an infringement of children's right to alternative care?*, Leiden: Phillips, p. 254.

30 J. Grass, *Monitoring the Convention on the Rights of the Child*, Helsinki: Forum Iuris 2001, p. 136.

31 Interview met prof. J.E. Doek, Voorzitter VN-Kinderrechtencomité 2001 – 2007, 07/02/2012.

delijk worden in de praktijk. De wijze waarop het Protocol zal worden ingezet door NGO's en door kinderen en hun vertegenwoordigers zelf, is hierbij van wezenlijk belang.

Of en op welke wijze het Protocol een rol zal innemen binnen de reeds bestaande instrumenten ter bescherming van kinderrechten, is uiteindelijk mede afhankelijk van de waarde die lidstaten eraan toekennen; de politieke wil om daadwerkelijk een einde te maken aan schendingen van kinderrechten zal niet alleen door lidstaten moeten worden uitgedragen, doch ook worden waargemaakt. De door middel van het Protocol uitgebreide bevoegdheid van het VN-Kinderrechtencomité kan daarbij een essentiële factor zijn.